عیدنوروز در فرهنگ اسلامی

۱. در فرهنگ اسلامی

با اینکه در قرآن کریم به نوروز و به اعیاد اسلامی اشاره ای نشده است، لیکن بخشی از روایات به تحلیل و تکریم از عید اختصاص دارد. این مقاله پس از آنکه نظر قرآن و روایات اسلامی را درباره(عید) جویا می گردد به بررسی مجملی از جایگاه (نوروز) در فرهنگ اسلامی می پردازد.

۱-۱- (عید) در قرآن کریم :

واژه (عید) در قرآن کریم تنها یکبار در آیه ۱۱۴، سوره مائده آمده است: (عیسی ابن مریم گفت بارالها! پروردگارا! برای ما از آسمان مائده ای فرست تا این روز برای ما و کسانی که پس از ما می آیند عید باشد که تو بهترین روزی دهندگانی و آیت و حجتی از جانب تو برای ما باشد.)

از آیه (مائده) استفاده می شود که حضرت عیسی مسیح (ع) روز نزول مائده را که سالروز وقوع یک معجزه الهی در تاریخ است، برای همه انسان ها (عید) قرار داده است، تا این روز آیت و حجتی از جانب خداوند برای مردمان در تمامی اعصار بوده باشد و به میمنت این پدیده پر برکت همه ساله شادمانی و خجستگی آن روز تکرار گردد.

۱-۲- عید در روایات اسلامی :

جمعه، فطر، اضحی و غدیر خم مهمترین روزهایی هستند که از آنها در روایات اسلامی با عنوان (عید) یاد شده است و هر یک از این روزها اعمال و آداب و مراسم مشترک یا خاص خود را دارند.

مهمترین اعمال و آداب مشترک این اعیاد عبارتند از : غسل کردن و حمام کردن، پوشیدن جامه نیکو، استعمال بوی خوش، خواندن نماز و ادعیه، ضمن آنکه هر یک از آنها اعمال ویژه خود را نیز دارند.

۱-۳- عید نوروز و آداب آن :

مفاتیح الجنان شیخ عباس قمی روایتی از معلی بن خنیس را درباره نوروز ذکر کرده است که اعمال این روز و دعای مربوط به آن را همراه دارد. یکی از روایات مفصل معلی بن خنیس نوروز را این گونه تجلیل کرده است: نوروز روزی است که کشتی نوح برکوه جودی قرار گرفت، روزی است که جبرئیل بر نبی (ع) نازل شد، روزی است که رسول اکرم (ص) علی (ع) را بر دوش کشیدتا بت های قریش را از بالای کعبه رمی کند، روزی است که نبی (ع) به وادی جن رفت و از ایشان بیعت گرفت، روزی است که برای علی (ع) ازمردم بیعت گرفت (غدیر خم) روزی است که قائم آل محمد ظهور خواهد کرد و روزی است که امام عصر(عج) بر دجال پیروز خواهد شد.

و اما روایت خنیس به نقل از امام صادق (ع) در مفاتیح الجنان :

فرمود : چون نوروز شود غسل کن و پاکیزه ترین جامه های خود را بپوش و به بهترین بوی های خوش خود را معطر گردان پس چون از نمازهای پیشین و پسین و نافله های آن فارغ شدی، چهار رکعت نماز بگذار یعنی هردو رکعت به یک سلام و در رکعت اول بعد از حمد ده مرتبه سوره قدر (اناانزلناه) و در رکعت دوم بعد از حمد ده مرتبه سوره قل یا ایهاالکافرون و در رکعت سوم بعد از حمد ده مرتبه قل اعوذ برب الناس و قل اعوذ برب الفلق را بخوان و بعد از نماز به سجده شکر برو و بسیار بگو یا ذالجلال والاکرام

همان طور که مشاهده می شود این روز نیز چون اعیاد اسلامی با غسل کردن، پوشیدن جامه نو و معطر گردیدن به بوی های خوش و روزه داشتن آغاز می شود، ضمن آنکه نمازی مشابه نمازهای سایر اعیاد اسلامی دارد.

۱-۴- نماز عید نوروز:

نماز عید نوروز مشتمل است بر قرائت سوره حمد وسوره های قدر، کافرون، توحید، فلق و ناس و بسیار شبیه به نمازی است که ضمن آداب و اعمال روز جمعه و همین طور اعمال روز عید غدیر خم وارد شده است.

از آنجا که قرائت سوره قدر در نماز عید نوروز توصیه شده است می توان دریافت که عید نوروز نیز چون دیگر اعیاد اسلامی با نزول برکات وآیات الهی همراه بوده است. تاکید بر قرائت سوره های کافرون ، توحید، معوذتین نیز می تواند اشاره به در خواست دفع انواع شرور و بدی ها داشته باشد.

۱-۵- دعای عید نوروز:

دعای مخصوص عید نوروز با درود و صلوات بر رسول اکرم (ص) وآل او و اوصیا و همه انبیا و رسولان آغاز می شود آن گاه با فرستادن درود بر ارواح و اجساد ایشان ادامه می یابد. در این دعا آمده است: (هذا الذی فضله و کرمته و شرفته و عظمت خطره) این فراز با اندکی جابجایی در کلمات در دعای مخصوص ماه مبارک رمضان، ماه نزول قرآن نیز آمده است.

گفتگو با خانواده آقای علیرضا عارف

صداقت یعنی با هم یک رنگ بودن

عظیمی نیا - ثریا آیینه کار

در این شماره پیک خانواده فولادآیازی ایران به سراغ یکی دیگر از خانواده‌های خوب عضو خانواده بزرگ فولادآیازی رفتیم.

در خانه‌ای ساده و در محیطی گرم و خودمانی، با خانواده محترم آقای عارف، گپی خودمانی انجام دادیم. خانواده‌ای ساده، بی‌ریا و صادق در کلام و رفتارشان. در این گفتوگوی خودمانی، آقای علیرضا عارف، ما را یار و همنشین بودند و تا انتهای گفتوگو با لبخندی گرم، سؤالات ما را پاسخ دادند. هر چند که جای تنها دخترشان در این گفتوگو خالی بود. شاید همگان آقای عارف را به عنوان فردی گوشا و زحمتکش در شرکت، بشناسند، اما جالب است بدانید که ایشان از جانبازان عزیز کشورمان هم هستند که هنوز زخم ترکش و آثار مواد شیمیایی در بدنشان به یادگار باقی مانده است.

با هم این گفت‌وگو را می خوانیم و خوشحالیم که خانواده بزرگ فولاد آلیاژی، از چنین خانواده‌های صمیمی بزرگ و مهربانی تشکیل یافته است.

همسر خانواده: خانم راضیه یزدی دیپلم متولد سبزوار

خصوصیات اخلاقی بارز همسرتان را چه می‌دانید؟

خانم یزدی: ایشان نه تنها عیب بزرگی ندارند بلکه بسیار هم خوش‌برخورد هستند. سعی کرده‌ام اگر هم عیبی را در ایشان دیدم با توجه به سایر خصوصیات رفتاری‌ایشان، آن را فراموش کنم. ضمن این که بزرگ‌ترین حس همسرم صداقت است به طوری که از ابتدای زندگی تاکنون سعی کرده‌اند همه چیز را به من بگویند و چیزی را از من پنهان نمی‌کنند البته من هم سعی کرده‌ام این صداقت در طرف باشد.

در تربیت فرزندان، نقش شما بیشتر بوده است یا همسرتان

خانم یزدی: هم در زمان نصب تجهیزات درشرکت که تقریباً همسرم از صبح تا شب در شرکت حضور داشتند و هم در زمان حال وظیفه تربیت و رسیدگی درسی فرزندانمان را خودم به عهده داشته‌ام.

آیا از این‌که همسرتان برای کارشان اهمیت زیادی قائلند، مشکلی ندارید؟

خانم یزدی: نه تنها این گونه نیست بلکه این توصیه خود من هم هست که ایشان را ترغیب به کار می‌کنم و همیشه می‌خواهم که کارشان را به بهترین نحو انجام دهند و مطمئن باشند که پولی که به خانه می‌آید حلال است.

چقدر با شغل و محیط کار همسرتان آشنا هستید؟

خانم یزدی: ایشان از محیط کار و شغلشان برای من تعریف کرده‌اند در ضمن بازدیدهایی هم که در زمان آقای مهندس علی‌اکبریان و همچنین جشن میلاد از کارخانه داشته‌ایم، تقریباً با محیط کاری همسرم آشنا شده‌ام.

آیا از شغل همسرتان راضی هستید؟

خانم یزدی: بله، چون می‌دانم که همسرم واقعاً شغلش را دوست دارد و همین برایم کافی است.

آقای عارف: همیشه دوست داشتم شغلی داشته باشم که تحرک داشته باشد و فکر می‌کنم شغل فعلی‌ام که نظارت بر ماشین‌های حمل و نقل مواد اولیه است، این تحرک مورد نظر را داشته باشد. ضمن این که کارها جراثقال هم کاری جذاب و با نوآوری است.

آیا با مشکلات کاری همسرتان هم آشنایی دارید؟

خانم یزدی: تا حدودی. همان طور که گفتم ما بعضی اوقات در مورد شغل همسر صحبت می‌کنیم. در حال حاضر هم فکر می‌کنم بزرگ‌ترین مشکل شغل ایشان کمبود امکانات باشد.

تا چه حد با همکاران همسرتان و خانواده‌های آنان آشنایی دارید؟

خانم یزدی: آنان را می‌شناسم و با خانواده ایشان رفت و آمد خانوادگی هم داریم.

نقش خودتان در واقع خانواده در پیشرفت شغلی همسرتان را تا چه اندازه می‌دانید؟

شود: علم و دانش ، مجموعه آداب و رسوم، مجموعهٔ آداب و رسوم یک ملت و یا یک قوم از سرچشمه های گوناگونی نظیر باورهای ملی و یا دینی آن قوم منشأ می گیرد و گاه اعتقادات دینی در طول زمان با باورهای ملی درهم آمیخته و پیوند ناگسستنی با آن ایجاد می کند. این آداب و رسوم گاه چنان درهم تنیده وآمیخته می شوند که بازشناختن اصل ومنشأ اولیه آن دشوار است. عید باستانی نوروز نیز با پاره ای از آداب و رسوم و یا باورها و خرده فرهنگ ها همراه شده و در هر استان و شهری چهرهٔ ویژه ای بدان بخشیده است. در این جا سعی بر آن است که تصویری از عید نوروز در باورها و فرهنگ عامه مردم یزد ارائه نماییم وبه بعضی از رسوم و عادتهای مردم یزد به هنگام عید نوروز بپردازیم.

در خانه های یزدی از یکی دو هفته پیش از عید خانه تکانی یا رفت و روب انجام می گیرد به این ترتیب که تمام اثاثیه خانه را جا به جا کرده، تمیز و گردگیری می کنند و بعد از آنکه در و دیوار اتاقها و شیشه ها و پنجره ها تمیز گردید آن اثاثیه را دوباره می چینند . تعویض بعضی وسایل فرسوده منزل ، تغییر دکوراسیون و تهیه اشیاء تزیینی برای منزل از جمله کارهایی است که معمولا اگر هم در طول سال باید انجام شود آن را به عید نوروز موکول می کنند.

یکی دیگر از کارهایی که از چند روز قبل از روز عید انجام می دهند سبز کردن گندم، عدس و تره تیزک است برای این کار از ظرفی استفاده می کنند که از جنس مس یا روی بنا بعضی از خانمهای خوش سلیقه یزدی از کوزه های سفالی برای درست کردن سبزه استفاده می کنند.

یکی دیگر از کارهایی که معمولا همه خانواده‌ها قبل از عید نوروز انجام می دهند تهیه لباس نو می باشد البته هزینه ای که برای آن خرج میشود به میزان درآمد خانواده بستگی دارد. شیرینی وآجیل نیز جایگاه ویژه ای را هنگام عید نوروز در خانه های یزدی دارد. معمولا برای عید مرغوب ترین شیرینی های یزدی خریداری می گردد (که خوشبختانه یزد از این نظر کمبودی ندارد!) هنگام تحویل سال هم در یکی از اطاق های خانه سفره ای از جنس ترمه می اندازند. پیش از هر چیز آیینه و قرآن در آن گذارند و بعد هفت سین را می گذارند هفت سین عبارت است از سماق، سیر، سنجد، سمنو، سکه، سرکه، سبزی. معمولا به جز هفت سین و آینه و قران، تخم مرغهای رنگی ، شمع و تنگ ماهی نیز می گذارند که هرکدام از اینها فلسفه ای دارد. شمع برای روشنایی خانه و زندگی، قرآن نشان توجهی است که باید در آغاز سال به خداوند داشت، به علاوه در سال نو، صاحب قرآن یار و مددکار اهل خانه خواهد بود. سکه نشان از خیر و برکت و رفاه، آب، نشان صافی و پاکی و روشنایی و گشایش کار. ماهی قرمز، شگون دارد وآیینه، برای رفع کدورت و نشانی ازصفا و پاکی و یکرنگی است. موقع تحویل سال همه اهل خانه با لباسهایی نو به انتظار لحظه تحویل سال برسر سفره می نشینند. بعضی از مردم یزد دوست دارند که هنگام تحویل سال در یکی از اماکن متبرکه مانند امامزاده سیدجعفر باشند و برخی دیگر سعی دارند تا سال نو را بر سر مزار ازدست رفتگان خانواده اشان شروع کنند.

از بامداد نوروز دید و بازدیدها آغاز می‌شود در همه خانواده ها رسم است که به دیدار کسی که از نظر سن و شخصیت بر دیگران مزیت دارد بروند و دست او را ببوسند و تبریک بگویند و او نیز عیدی که شامل سکه یا پول است به آنها بدهد. البته در ایام عید بازار عیدی دادن و عیدی گرفتن گرمی بسیار بزرگتر‌ها به کوچکترها عیدی می دهند و خودشان از بزرگترهایشان عیدی می‌گیرند.

روز سیزده نوروز نیز مراسم خاص خودش را دارد به این ترتیب که در روز دوازده فروردین هر چه از شیرینی ها و آجیل ها باقی مانده برای صبح سیزده آماده می شود که البته همراه آن سرکه و کاهو نیز هست. صبح سیزده فروردین همه دسته دسته عازم دهات و روستاهای خوش آب و هوای اطراف یزد می شوند و هرجا که اثری از آب و سبزی و درخت ببینند در آنجا بساط می‌گسترانند. سیزده‌به‌در از پیش از طلوع آفتاب شروع می‌شود و تا پاسی از شب ادامه دارد. عصر این روز ویژه سبزی گره زدن دخترهاست که در واقع برای گشایش بخت خود این کار را می کنند و هنگام گره زدن سبزه اشعاری را هم می خوانند.

به امید آنکه تمام هموطنانمان در هرکجای ایران که هستند سال را آنگونه که رضای خدا در آن است آغاز کنند و بدانگونه که خدا دوست می‌دارد به انتها برسانند

خانم یزدی: یعنی خوردن نان حلال و داشتن خاطرات خوب از هم.

آقای عارف شما هم در شرکت چند منظوره فعال بوده‌اید و هم به نوعی فردی چند منظوره هستید؟ کار در شرکتی چند منظوره انجام دادن بهتر است یا فردی چند منظوره بودن؟

آقای عارف: اگر فرد، چند منظوره باشد بهتر است. حداقل این حسن را دارد که آینده شغلش را تضمین می‌کند. داشتن چند شغل و توانایی انجام کار در شرایط و مکان‌های متفاوت از محاسن هرکارگری است.

با توجه به فاصله سنی که شما با اکثریت پرسنل همکارتان دارید، چگونه این فاصله را پر می‌کنید؟

آقای عارف: هیچ گاه به‌سن وسال فکر نکرده‌ام. حتی با پرسنلی که‌سن وسالشان از من خیلی کمتر است نیز راحت هستم. سعی نکرده‌ام نقش بزرگ‌تر را ایفا کنم و یا خودم را به این دلیل از دیگران جدا حس کنم.

حس داشتن نوه، در شرکتی که اکثریت پرسنل آن هنوز دهه اول فرزند داری را طی می‌کنند، چگونه است؟

آقای عارف: شاید فکر کردن به این موضوع، به من احساس پیری می‌دهد ولی خوشحالم. البته باید بگویم که علت این امر شاید به زود ازدواج کردن من و دخترم باز گردد.

چه خصوصیتی را همیشه سعی دارید در کارتان رعایت کنید؟

آقای عارف: همیشه سعی من برآین بوده تا کارم را به همان ترتیب که از من خواسته شده است، انجام دهم. به طوری که نه کار شرکت بی‌سرانجام بماند و نه آن‌که بهانه‌ای به کسی داده باشم.

آیا آرزویی، درشغل و زندگی خود داشته‌اید که به‌آن نرسیده باشید؟

آقای عارف: بالاخره انسان‌ها دارای آرزوهایی هستند که به بعضی از آنها رسیده‌اند و به برخی دیگر نرسیده‌اند. اما آرزوهایی که به آن رسیده‌ام برایم بسیارلذت‌بخش بوده‌اند. داشتن یک همسر خوب در کنار یک زندگی سالم و فرزندانی خوب وشغلی که همیشه‌آن را دوست داشته‌ام (کار با جراثقال) از آرزوهای من بوده‌اند که به‌آنها رسیده‌ام.

شرکت فولاد آلیاژی ایران را چگونه به دیگران معرفی می‌کنید؟

آقای عارف: اولین نکته‌ای که به آن اشاره می‌کنم، توانایی تولید بیش از ۱۰۰ نوع فولاد مختلف در شرکت است و فکر می‌کنم ادامه و تأکید برآن که این کارخانه توانسته است درصد زیادی از تقاضای بازار داخلی را به انواع فولادآلیاژی برآورده کند، معرفی خوبی از شرکت خواهد بود.

اگر فرزندتان دوست داشت که کارمند شرکت فولادآلیاژی شود آیا موافق این خواست او هستید؟

آقای عارف: اگر تمایل داشته باشد، من هم موافقم و او را راهنمایی خواهم کرد. کار در شرکت فولادسازی، توانایی‌ها و معلومات خاص را می‌طلبد.

از چه چیزی عصبانی می‌شوید؟

آقای عارف: من معمولاً خیلی کم عصبانی می‌شوم. درشرکت هم اگرشاهد درست انجام نگرفتن کارها توسط کسی باشم تا حدودی عصبانی هستم.

چقدر اهل دروغگویی هستید؟

آقای عارف: من معمولاً دروغ زیاد می‌گوییم. همین الآن هم دروغ می‌گویم!!!

خانم یزدی: ایشان اصلاً اهل دروغ یا خدای ناکرده، ریاکاری نیستند که باز هم به خاطر صداقت و اخلاق خوب ایشان است.

آیا در سازمان ازشما قدردانی شده و آیا مناسب بوده است؟

آقای عارف: سال ۷۱ به عنوان کارمند نمونه انتخاب شدم و امسال هم از طرف فولادسازی مورد تقدیر قرار گرفتم.

اعتقاد دارم که همیشه باید کار را به بهترین نحو انجام داد و به دنبال این گونه قدردانی‌ها نبود. به هر حال ما در قبال حقوقی که دریافت می‌کنیم، باید کارمان را به خوبی انجام دهیم.

چه پیامی برای همکارانتان دارید؟

همیشه و در همه جا به همکارانم گفته‌ام که کارشان را به نحو احسن انجام دهند.

از حضور گرمتان در این گفت‌وگو متشکریم.

حال و هوای عید در یزد

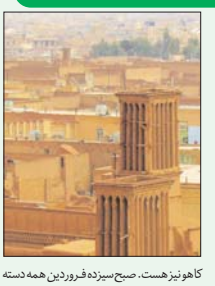

آغاز سال ۸۵ ، بهترین زمان برای نگرشی جدید به دنیایی که برای خودمان ساخته ایم

● دوست دارم ، درسال ۸۵، خداوند مهربان لحظه ای از ما روی برنگرداند . هرچند بعضی وقتها در حق او ، از سر غفلت و گمراهی ، کوتاهی میکنیم ، با این وجود ، همواره به نگاه مهربانانهٔ او محتاجیم . خدایا ، نفسهایمان را به عشق خود متصل نماله یی عشقت هیچیم.

● دوست دارم در سال ۸۵ ، با خودمان و دیگران ، بهتر ازآنی باشم که تاکنون بوده ام و با تمام وجود برای پدر، مادر، همسر و فرزندان مهربانم خدمتگزاری شایسته باشم.

دوست دارم درسال ۸۵، برای تمام ملت ایران ، سالی بدون غم، همراه با سلامتی و موفقیت باشد . همه در گرفتاریها ، یارو غمخوار یکدیگر باشیم و تا جایی که در توان داریم ، دست همنوعانمان را بگیریم .

● دوست دارم درسال ۸۵ ، مثل کشورهای صنعتی که هر روز بر صنعت اثرات مثبتی می گذارند . ما هم برپیشرفت صنعتمان ، تأثیر گذار باشیم .

● دوست دارم درسال ۸۵ ، در تولید بهترین فولادهای آلیاژی دنیا ، افزایش صادراتی ، توفیقی چشمگیر داشته باشیم . مشروط براینکه قدرزمان، توان وسرمایه ای که در اختیار داریم ، بیشتر بدانیم و از کنار آن بی تفاوت نگریزیم . بدون هیچ توضیح اضافی : ما می توانیم، شما چطور؟

● دوست دارم در سال ۸۵ ، مدیرعامل پرتلاش ، موفق و دوست داشتنیمان ، با جمع بندی مشکلات پرسنل فولاد ، برای معضل استعلاجی و مغایرت هم چاره ای بیاندیشند . اگر بتوانیم به خودمان بقبولانیم ، که وضعیت پاداش پرنوسان کنونی تنها به عملکرد خودمان در عرصه تولید ارتباط دارد (که البته تا حدود زیادی دارد) ، ولی باور کنید هنوز نتوانسته ایم برای تنظیم زمان شروع ، شدت و مدت بیماری خودمان و خانواده‌مان ، چاره ای بیابیم .سیستم مغایرت هم مثل قانون بستن کمربند ایمنی در شهر و خیابانهای تنگ و پر ترافیک امروزی ، نیاز به اصلاح دارد . میشود بجای بستن کمربند ایمنی در کوچه خیابان ، جلو معدود تندروهای بی ملاحظه را گرفت.

● دوست دارم ، درسال ۸۵، مدیران محترم واحدها ، مثل یک سرمربی ، هوای اعضای تیمشان را بیشتر داشته باشند . امکانات ، درکنار رفاقت ، صداقت و عدالت هر تیمی را قهرمان واقعی تیمی است که آنچه در توان دارد ، به عمل گذارد.

● دوست دارم ، درسال ۸۵، گروه مهندسین کارخانه وسرپرستان محترم شیفت ، مدیرانه و مدبرانه بر مجموعهٔ پرسنل و تجهیزات تحت نظارت خود ، ایفای نقشی پر رنگ تر داشته باشند . خوشبختانه تمام زیر مجموعهٔ شامل شغل تخصصی خود ، مهارت کافی دارند . اما نظارت مداوم بر اجرای وظایف شغلی درجهت بهبود تولید وسلامت تجهیزات ، نیاز به برنامه ریزی دقیق و وسیعتر دارد . آغاز سال جدید بهترین زمان برای شروعی دوباره است.

● دوست دارم ، درسال ۸۵، پرسنل فولاد ، بیش از پیش ، علم و تجربهٔ خود را در جهت سرافرازی شرکت بکار گیرند . بلید باور کنیم ، تعالی شرکت ، رشد همگی ما را بدنبال خواهد داشت . تمامی ما مشکلاتی کم و بیش مشابه داریم و می توانیم با درست اندیشیدن و عمل کردن ، تا حد زیادی را از ابدهٔ آلهایمان بدست آوریم .سعی کنیم که با گوش نکردن به کسانی که همواره ذهنیت منفی و منتقدانهٔ خود را در سطح جامعه وشرکت تعمیم می دهند ، فرصت درست اندیشیدن را برای خودمان فراهم کنیم . راستی ، اگر بعضی وقتهافراموش نکنیم که تجهیزات ،امکانات و اتومبیلی که در اختیار داریم ، از پول نفت میلیونها محروم و درماندهٔ این آب و خاک تأمین شده ، خودمان راحتی در مقابل استفادهٔ صحیح از یک برگهٔ سفید کاغذ مسئول وپاسخگو خواهیم دانست .

● دوست دارم درسال ۸۵، مدیران شرکتهای پیمانکاری ، کمی سرکیسه را برای پرسنل تحت اختیار خود شل ترکنید .

اختصاص امکانات رفاهی ، تفریحی یا هدیه و پاداش به مناسبتهای ویژه ، برای پرسنلی که با حداقل حقوق و مزایا، در خانوادهٔ فولادآلیاژی درحال تلاشی قابل تقدیرند، اگرچه در ظاهر از لحاظ مادی مقرون به صرفه نیست ، اما از لحاظ افزایش کارآیی ، و شاد کردن دل خانواده‌هایی بسیار ، و مهمتر از همه رضای

ادامه در صفحه ۷